

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 232/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (toho času Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED]), zastúpeného spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokátka [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 7 a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 3 T 101/2017 z 13. marca 2018, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 28/2018 z 15. mája 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tdo 64/2018 z 30. októbra 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [redacted], [redacted] [redacted], [redacted] [toho času Ústav na výkon trestu odňatia slobody [redacted] (ďalej len „sťažovateľ“)], doplnená podaním jeho právnej zástupkyne doručeným ústavnému súdu 19. februára 2020, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva podľa čl. 49 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 7 a čl. 3 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 101/2017 z 13. marca 2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 28/2018 z 15. mája 2018 (ďalej len „odvolacie rozhodnutie“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tdo 64/2018 z 30. októbra 2019 (ďalej len „dovolacie rozhodnutie“), (všetky uvedené rozhodnutia ďalej aj ako „napadnuté rozhodnutia“).

2. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu 30. decembra 2019 ústavnú sťažnosť z 27. decembra 2019, ktorú podal bez zastúpenia advokátom a v ktorej uvádza, že okresný súd ho prvostupňovým rozhodnutím odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov a 8 mesiacov za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) (vo vzťahu k ustanoveniu § 138 písm. b) a j) Trestného zákona).

3. Krajský súd rozhodol svojím odvolacím rozhodnutím o odvolaní sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu tak, že ho zamietol v zmysle § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ako nedôvodné.

4. Najvyšší súd napokon svojím dovolacím rozhodnutím v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa proti odvolaciemu rozhodnutiu odmietol.

5. Právna zástupkyňa sťažovateľa doručila ústavnému súdu 19. februára 2020 podanie z 17. februára 2020 označené ako „*Ústavná sťažnosť*“ a zároveň v podaní z 19. februára 2020 doručenom ústavnému súdu v ten istý deň a označenom ako „*Oznámenie*“ žiadala, aby ústavný súd konal o ústavnej sťažnosti sťažovateľa z 27. decembra 2019 a ňou vypracovanej ústavnej sťažnosti z 17. februára 2020 ako o jednej ústavnej sťažnosti, čomu ústavný súd vyhovel a ústavnú sťažnosť právnej zástupkyne sťažovateľa vyhodnotil ako doplnenie pôvodnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa bez nutnosti ich spájať procesným rozhodnutím.

6. Sťažovateľ vo svojej pôvodnej ústavnej sťažnosti z 17. decembra 2019 označil za porušovateľov okresný súd, krajský súd aj najvyšší súd a žiadal, aby ústavný súd zrušil prvostupňové rozhodnutie, odvolacie rozhodnutie a dovolacie rozhodnutie a vec vrátil všeobecným súdom na nové konanie.

7. Hlavnými argumentmi sťažovateľa, ktorými odôvodňoval porušenie ním označených základných práv a práv okresným súdom, krajským súdom a najvyšším súdom (ďalej len „odporcovia“) napadnutými rozhodnutiami, boli:

- „nekompatibilný“ trest „*v zmysle primeranosti a proporcionality*“,
- nezohľadnenie neschopnosti ovládať svoje konanie v dôsledku poškodenia zdravia spôsobeného požívaním alkoholu,
- súdy sa nevysporiadali so závermi znaleckých posudkov, v zmysle ktorých sťažovateľ pre spoločnosť nie je nebezpečný, no jeho ovládanie je vo výraznej miere znížené v dôsledku syndrómu závislosti od alkoholu, pričom u sťažovateľa došlo k celkovej

zmene jeho osobnosti a deprivácii (úpadku osobnosti). Tieto skutočnosti odporcovia nezohľadnili v súvislosti s § 23 (nepříčetnosť) a § 73 ods. 4 (ochranné liečenie) Trestného zákona,

- odporcovia rozhodovali arbitrárne a nevysporiadali sa so sťažovateľom navrhovanými alternatívami posúdenia zodpovednosti, prípadne uloženia ochranného opatrenia alebo mimoriadneho zníženia trestu.

8. Napokon sťažovateľ žiada o vydanie rozhodnutia, ktorým by konštatoval, že „právo na spravodlivý súdny proces a dostatočná individualizácia bolo porušené“, zrušil napadnuté rozhodnutia odporcov a vec vrátil na nové konanie.

9. Právna zástupkyňa sťažovateľa v doplnení ústavnej sťažnosti uviedla: «... uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 6Tdo/64/2018 zo dňa 30.10.2019, ktoré bolo obhajcovi odsúdeného doručené dňa 19.12.2019, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv, ktorého imanentnou súčasťou je právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako aj právo sťažovateľa na uloženie trestu len na základe zákona podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu pred uložením prísnejšieho trestu podľa čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

... Dňa 15.10.2018 sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu podal vo veci dovolanie na Najvyšší súd SR proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Žiline 1To28/2018–546 zo dňa 15.05.2018, ako aj proti rozsudku Okresného súdu Žilina 3T/101/2017-498 zo dňa 13.03.2018 a to z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku. V tomto dovolaní sťažovateľ namietal:

- prvostupňový súd nesprávne právne posúdil a aplikoval nesprávne hmotnoprávne ustanovenia na zistený skutkový stav, dôsledkom čoho bolo uloženie nezákonného a neprimeraného trestu, ktorý odporuje zásadám ukladania sankcií v trestnom práve. Krajský súd, ako súd odvolací sa týmto vôbec nezaoberal

- hoci bola znalcom spochybnená príčetnosť obvineného v čase spáchania skutku, a to v dôsledku dlhodobej patologickej závislosti obvineného na alkohole, ktorá u obvineného spôsobila vymiznutie ovládacej schopnosti, súdy sa nezaoberali otázkou

nepríčetnosti, resp. zníženej príčetnosti obžalovaného spôsobenej vplyvom choroby v čase spáchania skutku, čo je jednou z rozhodujúcich skutočností pre určenie trestnoprávnej zodpovednosti páchatel'a (§ 23 Tr. zák.)

- neprimeranosť a nezákonnosť uloženého trestu, boli porušené zásady ukladania trestu, najmä zásada individualizácie trestu a jeho primeranosti, najmä s poukazom na pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností a ustanovenie § 39 ods. 2 písm. c) Tr. zák. ako špeciálne ustanovenie k trestnej sadzbe uvedenej v osobitnej časti Trestného zákona a k všeobecným ustanoveniam trestného zákona, ktoré sa týkajú ukladania trestov u páchatel'a, ktorý spáchal trestný čin v stave zmenšenej príčetnosti.

... Dňa 30.10.2019 Najvyšší súd SR rozhodol o dovolaní uznesením 6Tdo/64/2018 tak, že dovolanie odmietol. Dovolací súd dôvodil, že podané dovolanie nie je dôvodné, keďže je zrejmé, že dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku nie sú splnené...“

[... súd (okresný súd, pozn.) cituje závery ██████████, znalca z odvetvia psychiatria:... „Obžalovaný v minulosti, rovnako aj v čase spáchania trestného činu trpel kompletne rozvinutým syndrómom závislosti od alkoholu (tretie, rozhodujúce vývinové štádium alkoholizmu). Rozpoznávacía schopnosť aj pri zistenej závislosti na alkohole v spojitosti s traumatizujúcimi zážitkami z detstva nebola znížená, t. j. bola úplne zachovaná. Ovládacia schopnosť bola v čase spáchania skutku znížená vo výraznej forenzne podstatnej miere následkom toxického vplyvu alkoholu na centrálnu nervovú sústavu. Následkom plne rozvinutej závislosti od alkoholu u obžalovaného došlo k celkovej zmene jeho osobnosti k tzv. deprivácii, resp. úpadku osobnosti, ktorá sa mimo iného prejavuje dráždivosťou, výbušnosťou, nekontrolovateľnosťou, nedomyšlením svojho konania, nepredvídateľnosťou reakcií, ale aj agresivitou nielen voči slabším jedincom (t. j. voči manželke a deťom)...“ „Jedná sa o osobnosť sociálne, osobnostne a emočne deprivovanú, etylickej etiológie s dlhoročnou závislosťou od alkoholu, so stratou kontroly v pití, s častými embrietami... Racionálne brzdné mechanizmy sú minimalizované, oslabené v rámci osobnostnej etylickej deprivácie. Jeho frustračná tolerancia je mizivá, narušená.“]

... mal prvostupňový súd bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že obžalovaný trpí závažnou psychickou poruchou a tou je závislosť od alkoholu...

Napriek tomu, že konanie obvineného pod vplyvom alkoholu je skutkovým zistením a je aj súčasťou opisu skutku a napriek záverom znalca–psychiatra o duševnom stave obvineného pred a v čase spáchania skutku, prvostupňový súd tieto skutkové okolnosti nesprávne právne posúdil a aplikoval nesprávne hmotnoprávne ustanovenia na zistený skutkový stav. Dôsledkom toho, je uloženie nezákonného a neprimeraného trestu, ktorý odporuje zásadám ukladania sankcií v trestnom práve. Krajský súd ako súd odvolací sa uvedeným vôbec nezaoberal.

... Prvostupňový súd a ani súd odvolací na základe zisteného skutkového stavu sa nevysporiadali so skutočnosťou, že skutok spáchal obžalovaný v stave pod vplyvom alkoholu a pod vplyvom duševnej poruchy – závislosti na alkohole, ktorá porucha mu bránila ovládať jeho konanie.

... Dovolací súd pristupoval k námietkam odsúdeného ľahostajne a formálne, bez toho, aby sa zaoberal právnym posúdením vo vzťahu k ukladanému trestu (ako aj ku skutku) a otázkam namietanej absencie hmotnoprávneho ustanovenia § 23 Trestného zákona. Napriek tomu, že ani prvostupňový a ani odvolací súd nezaujali žiadne stanovisko k tejto právnej otázke...»

10. Napokon sa právna zástupkyňa sťažovateľa v doplnení ústavnej sťažnosti domáhala vydania nálezu v znení:

„I. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého nespornou súčasťou je právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, uznesením Najvyššieho súdu SR 6Tdo/64/2018 zo dňa 30.10.2019 p o r u š e n é b o l o .

II. Základné právo sťažovateľa na uloženie trestu len na základe zákona podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu pred uložením prísnejšieho trestu podľa čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, uznesením Najvyššieho súdu SR 6Tdo/64/2018 zo dňa 30.10.2019 p o r u š e n é b o l o .

III. Uznesenie Najvyššieho súdu SR 6Tdo /64/2018 zrušuje a Najvyššiemu súdu SR vracia späť na ďalšie konanie.

IV. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 450,28 eur, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný nahrať sťažovateľovi do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde v prípade konania o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

16. Podľa § 34 zákona o ústavnom súde musí byť navrhovateľ v celom konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom...

17. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

21. Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno uznať za vinného zo spáchania trestného činu na základe skutku alebo opomenutia, ktoré v čase jeho spáchania nie je

považované podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva za trestný čin. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

22. Podľa čl. 7 ods. 2 dohovoru tento článok nebráni súdeniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi.

23. Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

24. Podľa § 23 Trestného zákona kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Podľa § 36 písm. c) Trestného zákona poľahčujúcou okolnosťou je to, že páchatel' spáchal trestný čin v spojitosti s negatívnymi dôsledkami svojej choroby.

26. Podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

27. Podľa § 39 ods. 2 písm. c) Trestného zákona súd môže znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom aj vtedy, ak odsudzuje páchatel'a, ktorý spáchal trestný čin v stave zmenšenej príčetnosti, a súd má za to, že vzhľadom na zdravotný stav páchatel'a by bolo možné za súčasného uloženia ochranného liečenia dosiahnuť ochranu spoločnosti aj trestom kratšieho trvania...

28. Podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona ak prevažuje pomer priťažujúcich okolností, zvyšuje sa dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

29. Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

30. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

31. Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

32. Sťažovateľ sa v prvostupňovom, odvolacom aj dovolacom konaní domáhal, aby jeho zdravotný stav ovplyvnený dlhodobým požívaním alkoholu bol zohľadnený do takej miery, aby bol považovaný v čase spáchania skutku, za ktorý je právoplatne odsúdený, za nepříčetného a tak nebol za spáchanie skutku trestne zodpovedný. Alternatívne, aby bol jeho zdravotný stav posúdený ako dôvod na mimoriadne zníženie trestu alebo ako poľahčujúca okolnosť.

K prvostupňovému a odvolaciemu rozhodnutiu

33. Sťažovateľ vo svojej pôvodnej ústavnej sťažnosti z 27. decembra 2019 napádal prvostupňové, odvolacie aj dovolacie rozhodnutie, pričom v tom čase nebol zastúpený advokátom. Na konanie pred ústavným súdom splnomocnil svoju právnu zástupkyňu

19. februára 2020, pričom plnomocenstvo sa týka zastupovania sťažovateľa len voči dovolaciemu rozhodnutiu a najvyššiemu súdu ako odporcovi.

34. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť v časti týkajúcej sa prvostupňového rozhodnutia a odvolacieho rozhodnutia odmieta v zmysle § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde, pretože v tejto časti ústavnej sťažnosti nie je sťažovateľ zastúpený advokátom.

K dovolaciemu rozhodnutiu vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 a čl. 49 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 7 dohovoru

35. Pretože v konaní pred ústavným súdom (proti dovolaciemu rozhodnutiu najvyššieho súdu), týkajúcom sa možného porušenia základných práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 49 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 dohovoru bol sťažovateľ zastúpený advokátom, ústavný súd sa nimi zaoberal, a to takto.

36. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa, ako aj postup najvyššieho súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľom označených základných práv a práv.

37. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli)

pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

38. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

39. Najvyšší súd v dovolacom rozhodnutí pripomína, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych hmotnoprávných a procesných chýb, ktoré sú ako dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku a sú koncipované podstatne užšie ako dôvody odvolacie.

«Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por... táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por... podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

... ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Tr. por., alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

... K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. najvyšší súd uvádza, že trest bol obvinenému uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby a bol mu uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon pripúšťa za prejednávaný trestný čin uložiť.

Pokiaľ v tejto trestnej veci ide o zváženie mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 ods. 1 písm. c) Tr. zák... samotné nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod. V tomto smere prichádza do úvahy námietka nesprávneho použitia ustanovenia § 23 Tr. zák., s tým sa však najvyšší súd bude zaoberať nižšie v spojitosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Najvyšší súd sa na tomto mieste nebude zaoberať ani namietaným nezohľadnením ďalších poľahčujúcich okolností. Nad rámec potrebného pre rozhodnutie však uvádza, že súdy postupovali zo správnej aplikácie poľahčujúcich a priťažujúcich okolností.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nie je splnený.

... trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Dovolací súd je teda viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je potrebné taktiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.)...

vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - vid' § 379 ods. 2 Tr. por.). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Tr. por. však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

... tvrdenia obvineného [REDAKOVANÉ], ktoré smerovali len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, stoja zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ako i akéhokoľvek iného uplatniteľného dovolacieho dôvodu, a preto sa nimi nie je potrebné bližšie zaoberať.

To isté platí aj o namietanom nepriznaní poľahčujúcej okolnosti obvinenému, pretože ako už bolo vyššie uvedené, najvyšší súd nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Súdy prvého a druhého stupňa správne zistili u obvineného jednu priťažujúcu okolnosť.

Vo vzťahu ku vytýkanému nezohľadneniu § 23 Tr. zák. ohľadne nepříčetnosti, sa najvyšší súd pridržá rozhodnutí vo veci konajúcich súdov...

Dovolaciemu súdu neuniklo pochybenie zo strany súdu prvého stupňa pri výpočte dolnej hranice trestu odňatia slobody pri aplikácii ustanovenia § 38 ods. 4 Tr. zák., ktorú mu vytkol už odvolací súd. Tento nesprávny výpočet však nemal zásadný vplyv na uložený trest. Najvyšší súd odkazuje na odôvodnenie na str. 17 uznesenia Krajského súdu v Žiline z 15. mája 2018. sp. zn. 1 To/28/2018, kde tomu odvolací súd venoval náležitú pozornosť.

... najvyšší súd uvádza, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnou kvalifikáciou vykonanou súdmi nižšieho stupňa.

... podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje potom naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ... konanie [REDACTED] [REDACTED] bolo subsumované pod správnu právnú kvalifikáciu skutkovej podstaty žalovaného zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona (vo vzťahu k ustanoveniu § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona).

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je splnený.»

40. Pokiaľ ide o čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúcich sa základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť najmä pri posudzovaní nepričetnosti sťažovateľa a jeho zdravotného stavu v čase spáchania skutku.

Ako je uvedené, najvyšší súd k tomu uviedol, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery okresného súdu a krajského súdu, zasahovať do hodnotenia dôkazov a záverov z nich vyodených. Pokiaľ ide o posúdenie nepričetnosti sťažovateľa, stotožňuje sa najvyšší súd so závermi okresného súdu a krajského súdu, na ktoré odkazuje. Okresný súd v prvostupňovom rozhodnutí po uvedení záverov pribraných znalcov uviedol: „... obžalovaný je trestne zodpovedný subjekt a to tak z hľadiska veku, ako aj pričetnosti...“ Krajský súd v odvolacom rozhodnutí k tomuto uviedol: „... súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie a vyvodil z neho správne skutkové zistenia... súd prvého stupňa v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol a jasne odôvodnil svoje skutkové zistenia a závery...“

41. K posúdeniu nepričetnosti (v zmysle § 23 Trestného zákona) ústavný súd uvádza, že znalci z odboru psychiatrie a klinickej psychológie dospelých sa vyjadrili, že sťažovateľ v minulosti netrpel a v súčasnosti netrpí duševnou poruchou v zmysle choromyselnosti

(psychóza, porucha s bludmi...) a ani slabomyseľnosti (mentálna retardácia). Zároveň uviedli, že v čase spáchania skutku bola rozpoznávacía schopnosť sťažovateľa zachovaná v plnej miere a sťažovateľ „... *vedel rozpoznať nebezpečenstvo konania, ktoré mu vyplýva z konzumácie alkoholu...*“. Pokiaľ ide o ovládacie schopnosti, tie boli znížené vo „... *výraznej, forenzne podstatnej miere...*“, čiže síce boli znížené, ale neboli neprítomné. Z uvedeného vyplýva, že nedošlo k úplnej absencii ani rozpoznávacej, ani ovládacej schopnosti, v dôsledku čoho nedospel okresný súd k záveru o nepríčetnosti, s čím sa krajský súd, ako aj najvyšší súd stotožnili.

42. Pokiaľ ide o základné právo sťažovateľa na uloženie trestu len na základe zákona podľa čl. 49 ústavy a práva na ochranu pred uložením prísnejšieho trestu podľa čl. 7 dohovoru, ústavný súd uvádza, že sťažovateľovi bol uložený trest na základe zákona, v rámci zákonnej trestnej sadzby, takmer na dolnej hranici trestnej sadzby. To, že okresný súd v prvostupňovom rozsudku nesprávne vypočítal, že zvýšená dolná hranica trestnej sadzby je 9 rokov a 8 mesiacov, pričom správne je to 9 rokov a 4 mesiace, je vo vzťahu k uloženému trestu bezpredmetné, pretože trest bol uložený v rámci zákonnej sadzby a sťažovateľ nemá nárok na to, aby mu vecne príslušný súd uložil trest odňatia slobody na spodnej hranici v rámci trestnej sadzby, ktorú zákon súdu ponúka. Najvyšší súd, ako je už uvedené, odkazuje aj na vyjadrenie krajského súdu: „... *Tento nesprávny výpočet dolnej hranice však nemá žiaden zásadný vplyv na zákonnosť, primeranosť a spravodlivosť uloženého trestu, pretože možno konštatovať, že trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 8 mesiacov je uložený takmer na spodnej hranici trestnej sadzby...*“

43. Aplikácia mimoriadneho zníženia trestu je možnosťou, ktorú dáva Trestný zákon konajúcemu súdu, ak by ten bol toho názoru, že páchatel' spáchal trestný čin v stave zmenšenej príčetnosti a súd by dospel k záveru, že vzhľadom na zdravotný stav páchatel'a a súčasné uloženie ochranného liečenia by bola ochrana spoločnosti dosiahnutá aj trestom kratšieho trvania. Ústavný súd pripomína, že, ako uvádza už okresný súd v prvostupňovom rozsudku, znalci neodporúčajú u sťažovateľa absolvovať žiadne ochranné opatrenia v zmysle ochrannej protialkoholickéj liečby, či už ambulantnou, alebo ústavnou formou, a ako je z prvostupňového rozsudku zrejmé, okresný súd k aplikácii mimoriadneho zníženia

trestu nepristúpil. Ako už najvyšší súd uviedol, nepristúpenie k mimoriadnemu zníženiu trestu konajúcim súdom nezakladá žiaden dovolací dôvod.

44. Pretože je bez právneho významu, aby ústavný súd reprodukoval uvedené argumenty a závery najvyššieho súdu, ostáva mu len konštatovať, že v odôvodnení dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu sa najvyšší súd ústavne konformným spôsobom vysporiadal so všetkými relevantnými tvrdeniami a námietkami sťažovateľa. Dovolacie rozhodnutie najvyššieho súdu považuje ústavný súd z ústavnoprávneho hľadiska za ústavne udržateľné a konštatuje, že mu nemožno vyčítať svojvoľnosť či neodôvodnenosť, ktorá by mala za následok jeho arbitrárnosť. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

45. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nemôže viesť k záveru o arbitrárnosti dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

46. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi dovolacím rozhodnutím najvyššieho súdu a základnými právami, ako aj právami, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti, ktorou namietal porušenie svojich základných práv a práv dovolacím rozhodnutím najvyššieho súdu, podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

47. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite sťažnosti

(zrušenie dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu